

Prvič na konju.

Spisal *Kompoljski*.

oja rojstna vas je na robu takozvane Suhe Krajine na prijaznem Dolenjskem. V Suhi Krajini je zlasti poleti zaradi pomanjkanja vode večkrat velik križ. V suhih letih morajo ljudje hoditi po več ur daleč po vodo. Pozimi je dokaj boljše; vendar tudi pozimi večkrat zmanjka vode posebno za živino, ko zamrznejo velike luže v vasi in še tisti redki studenci, ki curljajo tuintam. Takrat so ljudje primorani goniti živino v trdi zimi daleč ven iz vasi napajat k izviru kakega večjega studenca ali potoka, kjer še voda ni zamrznila.

Prav tako je bilo nekdanj v naši vasi in je menda še sedaj. Ko je malo bolj pritisnil mraz, so zamrzile vse luže na veliko veselje nas malih vaščanov, ki smo poizkušali trdnost svojih podplatov na gladkem ledu. Živine nismo imeli kje napajati in tako smo jo morali goniti vsak dan kake pol ure daleč „h koritu“ prav pod velikim hribom, kjer je izviral slaboten potoček.

Seveda so za ta posel porabili starši nas otroke, četudi ga nismo izvrševali posebno radi. Zunaj vasi je pihala pogosto ostra kraška burja, da smo čutili njen rezek dih skozi obleko po vsem telesu noter do kosti. Pa tudi živina je imela svoje muhe. Izpočita in sita se je spotoma razigravala, bodla in skakala sebi v očividno zabavo, a nam na veliko jezo, ker smo jo morali loviti po velikem snegu.

Najhujše je pa bilo, kadar se je srečala živina dveh gospodarjev, čemur se ni bilo mogoče izogniti, ker je gonila vsa vas svojo živino „h koritu“. Takrat so pokali rogovi volov in krav, da je kar votlo odmevalo. V tako borbo so morali poseči vsakokrat tudi naši biči, ki so končno napravili mir.

Iz tega se vidi, da otroci nismo radi gonili živine „h koritu“. Vselej smo odhajali s kislim obrazom ter se vračali vsi nevoljni in od mraza premrlih udov.

Seveda, če bi bilo treba gnati konje napajat, to bi bilo kaj drugega. Za tisto bi bili pa vsi v vasi, pa naj bi pihala še tako ostra burja in naj bi bil še tako debel sneg. Na konja lahko sedeš ter ga poženeš v dir, da je veselje. Vsak vaščan pogleda malega paglavca, če sedi na konju ponosen in samozavesten kakor poveljnik, ki vodi vojsko v boj. Za konji ni potreba capljati po zmrzlem snegu kakor za govedo. Nanj sedeš in poletiš kakor veter. Kaj je proti tebi vsa ostrost burje in ves sneg! Še ne občutiš ne burje ne mraza, če uživaš vse veselje in prijetnosti jezdeca.

Zato smo vaški paglavci zavidali vsi od kraja Šporarjevega Mihca in par njegovih izbranih prijateljev, ker so vedno jezdarili na vodo. Šporar je bil namreč nekak mešetar in prekupovalec konj. V hlevu je imel zmerom po par kljuset. Če jih je prodal ali so mu poginila — kar se je večkrat zgodilo — je hitro dobil druge „mrhe“, ki so bile še bolj suhe in slepe od

prejšnjih, če je bilo mogoče. Sicer smo se vsi norčevali iz Mihca in njegovih prijateljev, ko so sedeli na kljusetih. Celo marsikaka kepa je priletela ubogim živinčutom že v itak suha rebra ali pa jezdecu v hrbet. A vse naše zasmehovanje ni bilo nič drugega kakor grda zavist, da jahajo oni in ne mi. Vsak izmed nas bi bil gotovo neznansko rad sedel na še bolj suho in grdo kljuse, samo če bi smel. Tako pa nismo mogli nič drugega nego raztresati svojo jezo.

No, pa prišlo je nekoč, da smo tudi nekateri drugi izkusili sladkost jezdarjenja.

Naš sosed, ki je bil celo moj birmanski boter, si je kupil tudi konja; konja, pravim. Zakaj njegov konj je bil gotovo več vreden kakor pa pet Šporerjevih kljuset. Visok, da smo bili vaški paglavčki pravi pritlikavci poleg njega. Trup pa lepo zalit, da se mu ni poznalo nobeno rebro. In njegov gospodar je dobro skrbel zanj. Dlaka se mu je kar svetila, tako je bil vedno snažen. Poleg vsega je pa imel še to redko konjsko lastnost, da je bil popolnoma krotak.

Po tistem konju so se nam večkrat sline cedile. Da, ko bi ga smeli le enkrat zasesti, to bi bilo naše največje veselje. Večjega veselja si takrat sploh nismo mogli misliti. Pa kaj, ko ga je gospodar vedno sam gonil „h koritu“ na vodo. Drugače ga pa nam tudi ni dal v roke, čeprav sem posebno jaz vselej pomagal naprezati in izprezati, kadar sem videl, da se kam pelje ali pa, da se je odkod pripeljal. Vendar nisem dolgo mogel doseči z vso svojo vztrajnostjo, da bi mi ga vsaj enkrat zaupal, da bi ga gnal sam, čeprav za povodec, „h koritu“ napajat.

Nekega dne se je dal mož pa le omehčati mojim prošnjam, bodisi da sam ni imel dosti časa ali pa mi je naenkrat več zaupal. Seveda sem mu moral sveto obljubiti, da konja ne zajašem, temveč ga ves čas peljem na povodcu. Zdi se mi pa, da se je dobri moj boter bolj bal takrat za mene nego za svojega konja, ko je terjal od mene dotično zagotovilo.

Lahko si mislite, s kakšnim ponosom sem peljal konja mimo hiš. Vedel sem, da me moji tovariši zavidljivo gledajo, ko sem postal hipoma tak junak. A jaz nisem imel časa dosti se ozirati, ker sem delal v svojih mislih lep načrt, kako bom konja zasedel zunaj vasi, četudi sem bil obljubil botru, da ne storim kaj takega.

Že spotoma po vasi sem čisto natanko določil prostor pri plotu zunaj vasi, kjer se bom skobacal na lepo žival. Samo pomoči bi rabil. Nekdo bi mi moral tačas konja držati, ko bi jaz lezel nanj. Drugače bi se utegnilo pripetiti, da bi se jaz prej valjal v snegu, preden bi prišel na konja. Zato sta mi bila jako dobro došla moja tovariša Škantelov Tonček in Kodrov Janezek, ko sta se mi pridružila koncem vasi. Pogodba med nami tremi je bila hitro gotova. Jaz jezdím tja, onadva pa vsak pol pota nazaj. Tako okusimo vsi trije to veselje.

Priznati moram, da sem s precejšnjim strahom stopil na plot in še z večjim sem zlezal po večkratnih poizkusih na široki hrbet lepe živali. Srce mi je kar drhtelo. Morda je bilo temu vzrok, ker sem dobremu botru pre-

lomil dano obljubo, morda sem se bal, da bi ne padel s konja; tega se ne spominjam več natanko. Le toliko vem, da sem izprva prav lepo prosil svoja tovariša, naj ne poženeta konja niti v najmanjši dir. Škantelov ga je vodil za povodec, Kodrov je pa šel za njim ter je občudoval mene, jezdeca.

„Pa kaj bi hodili tako počasi! Malo zdirjajmo!“ je rekel Janezek zadaj.

„Saj je res preneumno tako lesti po polževo,“ mu je pritrnil Škantelov.

„Vidva lahko tako govorita, ker sta spodaj. Jaz se pa še pri počasni hoji zibljem semintja.“

„Seveda, ker gre konj počasi.“

„Če malo zdirja, pa se ne boš prav nič zibal.“

„Ampak se bom valjal v snegu,“ sem pripomnil jaz, ko sem najbolj občutil sedaj svoje jezdeške nezmožnosti.

„Beži, beži, saj ne moreš pasti,“ se je oglasil Škantelov spredaj.

„Malo bolj naprej sedeš, pa se primeš za grivo ter si popolnoma varen,“ me je poučil Kodrov Janezek.

Meni samemu se je dozdevalo, da sedim malo preveč nad repom. Ker sta me tovariša le vedno nagovarjala za dirjanje, sem se naposled res vdal.

„Samo toliko morata počakati, da jaz naprej sedem,“ je bil moj pogoj, „potem pa naj malo zdirja.“

Rada sta me slušala. Škantelov je konja ustavil, jaz sem pa drsal po njegovem širokem hrbtu naprej. Prijel sem se sklonjen za grivo ter ukazal pognati. Konj je rad stopil hitreje, ker se je menda tudi že njemu zdela preneumna tako počasna hoja. Zmajal je z glavo in zaprhal z nozdrvi, da sem se jaz kar stresel ter se hotel še bolj krčevito oprijeti njegove grive. A v tistem hipu sem bil že — na tleh. Iz debelega snega sta me vzdigovala moja tovariša, konj je pa dirjal kakor blisk proti koritu, vesel, da se je iznebil tako junaškega jezdeca.

K sreči se mi ni bilo pripetilo nič hudega, ker sem se bil zvalil v mehki sneg. Konja smo bili vjeli „pri koritu“ ter ga vedli vsi trije za povodec domov. Škantelovega in Kodrovega je bil oplašil moj padec. Jaz sem bil pa takrat ozdravljen za vselej. Od tistega časa sem vedno rajši hodil po dveh, kakor pa da bi šel sede po štirih. Pa je tudi bolj varno hoditi in stati na lastnih nogah, četudi sta samo dve, kakor pa na tujih štirih.

